

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XXII.

SOMBOR, 2019.

BROJ 4 (88)

**IX. MEMORIJAL „ANTUN ALADŽIĆ“ U LEMEŠU
“MATORA DICA” IZ NAZORA**

Poštovani čitatelji Miroljuba, poštovani članovi i simpatizeri HKUD-a „Vladimir Nazor“, želim vam svima čestitati 83. obljetnicu našeg društva.

Prošla je još jedna godina u radu i nadanju u bolje sutra. U ovom vremenu aktualni je problem nedostatak ljudi. Imamo programe a nekako se dođe i do novaca, ali spomenuti nedostatak primijeti se na svim razinama i u svim segmentima društva današnjice. To pogađa i našu udruhu. Taj nedostatak kod nas se vidi u radu sekcija gdje nam nedostaje članova, naročito mladih. Vidljivo je to i kroz priredbe, sve je manje posjetitelja iako se priredbe sve bolje pripremaju. Usprkos poteškoćama naše društvo bilo je aktivno u proteklom razdoblju između dva broja Miroljuba.

Održali smo uspješnu 85. dužionicu, imali smo u Gradskom muzeju prezentaciju dosadašnjih dužionica. Održali smo III. Festival amaterskog folklora i stvaralaštva. Naši pjevači plasirali su se na pokrajinsku smotru, imali su i dva gostovanja. Sudjelovali smo na Sajmu penzionera na kojemu smo uspješno predstavili naše Društvo. Naša dramska sekcija bila je zaista aktivna i uspješna na pokrajinskoj smotri. Bila je i na gostovanju u Hrvatskoj, kao i na mnogim gostovanjima u okolici. Također, bili su domaćini X. Međunarodne smotre amaterskih dramskih društava. I naši su sportaši bili vrlo aktivni u ovom

razdoblju. O svemu možete opširnije čitati u našem Miroljubu. Tu su i ostale stalne rubrike našeg lista, a uvijek ima i nešto novo što pripremimo za vas.

U našem Društvu uvijek su zajedno radili mladi i stari, tako radimo i danas. Imamo mali folklor, krenuli su i mladi dramci, imamo i školu hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i baštine, imamo i djece među grnčarima. Jesu malobrojni, ali kako se kaže: „četa mala ali odabrana“. Stara generacija se prihvatila velikog posla, rekonstrukcije cijelog Doma. Krenula je i u velik projekt digitaliziranja nematerijalne baštine što je vrlo važno za buduće generacije, da znaju svoje porijeklo i kome pripadaju. Dakle, nada kod nas postoji, a to je uvjet opstanka i napretka.

Alojzije Firanj

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Marina Balažev, lektor-korektor;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Pavle Matarić,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Jozić.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Tel.:(urednik): 065 2422925

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 500 primjeraka

85. DUŽIONICA U SOMBORU

VJEČITA ZAHVALA NA NOVOM KRUHU

HKUD “Vladimir Nazor” iz Sombora organizirao je, 21. srpnja 2019. godine, 85. dužionicu. Bandaš i bandašica ovogodišnje dužionice bili su Tomislav Čeljuska i Nikoleta Malenić. Organizacija dužionice povjerena je mlađim članovima društva i uprave.

Proslava završetka žetve, uz prelo i godišnji concert, najznačajnija je manifestacije HKUD-a te se za ova manifestaciju društvo temeljito priprema. Ususret ovogodišnjoj dužionici formiran je organizacijski odbor u koji su, na sjednici IO, izabrani Tomislav Vuković, Bojan Jozić, Ivica Pekanović, Marija Firanj i Antonio Gromilović. Izabrati bandaša i bandašicu, pobrinuti se za risarski ručak, pozvati goste, dogovoriti se s crkvom i na koncu pobrinuti se da bude što više sudionika dužionice, zadaće su koje su bile pred članovima odbora. Ako je suditi po

gostima koji su se odazvali pozivu, broju sudionika dužionice u nošnjama, te velikom broju svećenika koji su nazočili proslavi i pohvalama koje su dobili, uspjeli su u tome, ali, na žalost, ne uz podjednako zalaganje svih članova organizacijskog odbora. Proslava ovogodišnje dužionice započela je izložbom u Gradskom muzeju u Somboru. Kroz stare fotografije, oruđa koja su se koristila u žetvi i tradicijsko radno ruho predstavljena je, 85 godina duga, povijest javne proslave dužionice u Somboru. U suradnji s Katoličkim društvom “Ivan Antunović” upriličena je i književna večer u Hrvatskom domu, a ove godine bila je u znaku 25. obljetnice katoličkog lista Zvonik.

BUDUĆNOST MLADIH, SALAŠA, VJERNIKA

Ove godine bandaš i bandašica bili su Tomislav Čeljuska i Nikoleta Malenić, koji su poziv društva i organizacijskog odbora

prihvatili kao čast. Kao bandaš i bandašica predstavljeni su, dva tjedna prije dužionice, u crkvi Presvetog Trojstva. "Lijepo je vidjeti da su ove godine bandaš i bandašica mladi koji su dio vjerničkog tijela naših župa i ovog kraja. Nadam se da će ovo biti poticaj te da će svake godine bandaš i bandašica predstavljati budućnost mladih, ovih salaša, vjernika", rekao je, predstavljajući bandaša i bandašicu, Josip Pekanović, župnik crkve Presvetog Trojstva. "Dužionica je posebna prigoda da se prikaže zahvala Bogu i za žetvu i za dobar urod žita, prigoda da se mladi i djeca obuku u nošnje. Tako čuvamo ono što jesmo i zbog toga mi je čast što sam izabrana da ove godine budem bandašica", kazala je Nikoleta. Pripreme za dužionicu nastavljene su nakon mise u Hrvatskom domu gdje su bandaš i bandašica sa svojim obiteljima uz pomoć Nazorovih foklorša pripremali ukrase od slame koje nosi svaki sudionik dužionice. Krunu od slame koja je, uz kruh, simbol dužionice izradila je Janja Pekanović.

SLUGE RAVNICE

Proslava dužionice, kao i godinama unatrag, započela je okupljanjem sudionika u Hrvatskom domu. Ove godine, osim velikog broja djece u nošnjama, pozivu da budu dio svečane povorke odazvale su se udruge iz Lemeša, Monoštora, Berega, Žednika. Svečana sveta misa na kojoj je posvećen kruh od novog žita služena je u Crkvi Presvetog Trojstva. Misu je predvodio velečasni Ivica Ivanković Radak. "Svjesni smo koliko je našem radu potreban blagoslov, jer se vrlo lako može dogoditi da sve ono što uložimo bude izgubljeno jednom tučom ili sušom. I što se više trudimo oko zemlje to više uviđamo koliko smo bespomoćni. Naši poljoprivrednici sluge su ove prostrane ravnice, štiju svoju grudu koja im kruha daje. Sjetimo se naših starih kako su poštivali zemlju. Kada bi stigli na njivu, skinuli bi šešir i napravili znak križa, pa tek onda krenuli orati, kopati, sijati. Što bi napravili s ispečenim kruhom? Prije nego

što bi ga načeli domaćica bi na njemu napravila znak križa. Kako su se djeca odgajala? Učili su ih da komad kruha koji padne na zemlju podignu i poljube", kazao je velečasni Radak i dodao da je dužionica doživljavanje i proživljavanje zahvalnosti Bogu za ovogodišnje žito. Sada i uvijek. "Kršćanstvo uvijek slavi, pa tako mi svake godine slavimo dužionicu i to ovdje u Somboru 85. put. Znamo kako izgleda, ali uvijek smo radosni i puna i ponosita srca zahvalni Bogu. Sve drugo narušava dostojanstvo današnjeg dana, predstavlja svetogrđe", kazao je velečasni Radak. Sudionici dužionice na Trgu Svetog Trojstva, već prema tradiciji odigrali su bandašičino kolo, a zatim se glavnom somborskom ulicom uputili do Zupanije. Posvećeni kruh od novog žita sudionici su dužionice predali simbolično gradonačelnici Sombora Dušanki Golubović. "Godinama smo slušali o važnosti dužionice od naših predaka, o vrijednim ratarima koji su pažljivo brali plodove svog truda i zahvaljivali Bogu na uspješnoj žetvi. Do kruha nije lako doći i da je potrebno mnogo ruku da bi on stigao do našeg stola. Našim je precima bilo još teže i zbog toga su cijenili zajedništvo, pomoć svakog dobronamjernika, prijatelja i suradnika, ali i ove godine vrijedni ljudi su vođeni iskustvom svojih predaka pokazali slogu i žetvu su uspješno priveli kraju. Zbog toga smo s velikim ponosom preli krunu od novog žita, s velikim ponosom nosili krih na oltar, Bogu na blagoslov. Poštujući rad i trud uloženi kako bi se očuvali običaji i tradicija dužionice", kazala je bandašica Nikoleta Malenić, predajući kruh od novog žita gradonačelnici.

"Ovo je prigoda da kažemo da je egzistencija važna, ali da ona nije dovoljna ako nema određene nadgradnje i ako ne obilježimo sve ono što je važno za naš život, kao što je ovaj događaj, onda to nema svoj puni smisao. Zbog toga je zaista bitno što su danas s nama prije svega mladi predstavnici ovih udruga u narodnim nošnjama, koji se trude da sačuvaju običaje" rekla je gradonačelnica.

BROJNI SUDIONICI I GOSTI

Cilj onih koji su ove godine organizirali dužionicu u Nazoru bio je na dužionici okupiti što više mladih u nošnjama. I uspjeli su, jer povorka sudionika dužionice koja je prošla glavnom somborskom ulicom bila je znatno brojnija nego prethodnih godina. Primijetili su to i gosti ovogodišnje dužionice. “Proslavlja se dužionica ovdje na jedan drugačiji način, ali vrlo dostojanstveno. Želim pohvaliti ono što je uradio organizacijski odbor koji je uspio okupiti veliki broj djece u nošnjama, sudionika koji čuvaju tradiciju somborske dužionice. Hrvatsko nacionalno vijeće će zdušno pomoći da se nešto ovako vrijedno očuva”, kazao je predsjednik IO HNV–a Lazar Cvijin, koji je uz ravnatelja ZKVH-a, Tomislava Žigmanova nazočio proslavi dužionice. U ime Generalnog konzulata RH u Subotici gost je bio Mihael Tomšić. “Želja nam je bila za ovu dužionicu u povorci imati što više djece i mladih. Potaknuli smo naše bivše folkloraše da dovedu svoju djecu, da se sami obuku u nošnje a i mi sami odjenuli smo nošnje, jer ne možemo to tražiti od

drugih ako i mi sami nismo dio toga. Poslije svega, zadovoljni smo koliko nas ima u svečanoj povorci sudionika dužionica i mislim da tako nije bilo unazad nekoliko godina”, kazao je Tomislav Vuković iz organizacijskog odbora 85. dužionice. Proslava dužionice završena je risarskim ručkom u Hrvatskom domu. Za razliku od prethodnih godina ove godine na risarskom ručku bili su i brojni svećenici: Ivica Ivanković Radak, predsjednik Katoličkog društva Ivan Antunović iz Subotice, Josip Pekanović, župnik i dekan somborski, Slavko Večerina, župnik župe Svetog križa, kapelan Gabor Drobina, Zlatko Žuvela, iz somborske Karmelićanske crkve.

Pokrovitelj ovogodišnje dužionice bio je Grad Sombor.

.....
Suradnja

Nikoleta Malenić i Tomislav Čeljuska kao bandašica i bandaš sudjelovali su na dužijanci u Lemešu, dužijanci u Subotici i na proslavi blagdana Gospe Karmelske u Karmelićanskoj crkvi u Somboru.

Zlata Vasiljević

85 GODINA DUŽIONICE U SOMBORU

U okviru 85. dužionice organizirana je izložba „85 godina dužionice u Somboru“. Pomoć u pripremi izložbe HKUD-u „Vladimir Nazor“ pružio je Gradski muzej iz Sombora, pa je izložba zajednički organizirana i postavljena u prostoru muzeja.

Osnovni je cilj izložbe bio pokazati 85 godina dugu tradiciju javne proslave dužionice, manifestacije kojom se obilježava završetak žetve. HKUD „Vladimir Nazor“ osnovano je 1936. godine i prolazilo je kroz razne promjene, ali je ustajalo u čuvanju tradicije, običaja i kulture. Upravo se ta dosljednost i istrajnost mogla vidjeti kroz postavljenu izložbu fotografija koje dokumentiraju prvu proslavu dužionice, ali i proslave koje su se između 60-ih i 90-ih godina organizirale na salašima u okolini Sombora: Bezdanskom putu, Gradini i Nenadiću.

Prisutne je pozdravio predsjednik društva, Mata Matarić, a zatim je o dužionici, i o tome kako se nekada slavila, govorila Katarina Firanj, koja je istu opisala i u svojoj knjizi. Izložbu je uveličala i pjevačka sekcija Društva, a na kraju programa uslijedio je poziv i najava ovogodišnje dužionice.

Bojana Jozić

DUŽIJANCA U LEMEŠU

HBKUD „Lemeš“ iz Lemeša organizirao je trodnevnu proslavu dužijance. Centralni dio proslave bila je sveta misa u nedjelju, 14. srpnja, u crkvi Blažene Djevice Marije u Lemešu. Čast da ove godine budu bandaš i bandašica imali su Boris Dujmović i Marija Kovač. »Bila sam aktivna članica hrvatske udruge u Lemešu, dok zbog naobrazbe nisam otišla prvo u Suboticu, pa zatim u Novi Sad i oduvijek me je zanimala kultura i tradicija naših Hrvata Bunjevaca. Na žalost više nisam aktivna članica, ali se uvijek trudim, kada sam u Lemešu, ispratiti sve manifestacije ili, ako treba, odjenuti nošnju i tako dati svoj prinos očuvanju onoga što jesmo«, kaže Marija. U Lemešu je tradicija da uz bandaša i bandašicu svake godine uz njih budu i mali bandaš i bandašica. Ovoga puta to su bili Petar Pekan i Ivana Ivanković. Lemeškoj dužijanci nazočila je Jasna Vojnić, predsjednica HNV-a. »Izuzetno je važna prisutnost i podrška u malim sredinama u kojima žive Hrvati. Pogotovo ako je tamošnja zajednica ranjena, neosnažena crkvom i udrugama,

nego u njoj postoje veliki napori pojedinaca da se tradicija i običaji očuvaju. Svaki trud u takvim okolnostima Hrvatsko nacionalno vijeće prepoznaje i uzima si za zadaću pružiti veću potporu i sigurnost da ovakva mjesta ne budu prepuštena gubitku identiteta i zaboravu«, kazala je predsjednica HNV-a.

Među sudionicima lemeške dužijance bili su i bandaš i bandašica 85. dužionice u Somboru Nikoleta Malenić i Tomislav Čeljuska.

Zlata Vasiljević

X. MEĐUNARODNI SUSRET AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA

U ZNAKU KOMEDIJE

Dramska sekcija HKUD-a "Vladimir Nazor" organizirala je 25. i 26. listopada jubilarni X. Međunarodni susret amaterskih dramskih društava. Prikazane su četiri predstave, a uz domaćina gostovala su amaterska kazališta iz Sinja, Hercegovca i Subotice.

Susrete kazališnih amatera otvorili su domaćini predstavom Matora dica koja je rađena po tekstu Marjana Kiša. Nakon njih na pozornicu Hrvatskog doma izašli su gosti iz Subotice HKC "Bunjevačko kolo" također s komedijom Marjana Kiša Skupština na čoši. Druge večeri gostovala su amaterska kazališta iz Sinja i Hercegovca. Sinjsko puško kazalište je za gostovanje odabralo komediju Matane drž se, rađenu po tekstu i u režiji Željka Viculina, a Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac također komediju pod nazivom Pidžama za šestero, suvremenog francuskog autora Marca Camolettia. Za najbolju glumicu, prve kazališne večeri, žiri, koji je vodila master glumica Lea Jevtić, izabralo je Natašu Vojnić Tunić iz predstave Skupština na čoši. Najbolji glumac u

sinjskoj predstavi bio je Marko Bešlić, a Zoran Kramarić proglašen je za najboljeg glumca u komediji Pidžama za šestero. Domaćini se ove godine nisu natjecali za glumca i glumicu večeri. Ono čime mogu biti zadovoljni jest solidna posjećenost obje kazališne večeri.

IDEJA ZVONIMIRA LUKAČA

Ideja o organiziranju dramskih susreta rodila se u Nazorovoj dramskoj sekciji, koja je, po ugledu na amaterska kazališta kod kojih je gostovala, imala želju da i sama priredi jedan kazališni susret. Ideju je realizirao tadašnji pročelnik dramske sekcije **Zvonimir Lukač**. "Gostovali smo na festivalima i vidjeli smo koliko je značajno da se ljudi upoznaju, druže, vide što rade oni drugi. To mi je dalo volju, angažirao sam se i uspjeli smo pokrenuti smotru dramskih društava. Od početka mi je ideja bila da to ne budu samo udruge iz naše okolice, već i amaterska kazališta iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Za svoj angažman u oblasti dramskog amaterizma primio sam nedavno u Slavanskom Brodu i priznanje, što

sam doživio kao potvrdu da je ono što smo uradili prije deseta godina bilo korisno za nas, ali i za naše prijatelje čiji smo domaćini na ovim kazališnim susretima. Gosti su nam do sada bili iz Viteza, Travnika, Zenice, Hvara, Hercegovca, Belog Manastira, Županje, Belišća, evo sada i iz Sinja. I kao što su oni naši dragi gosti tako i mi sudjelujemo na njihovim susretima, festivalima, upoznajemo se s drugim amaterskim kazalištima, širimo suradnju”, kaže Lukač i dodaje da je u novom desetljeću plan da na Nazorovoj pozornici gostuju i hrvatska amaterska kazališta iz Mađarske i Rumunjske.

SURADNJA

Sinjsko pučko kazalište u Somboru je gostovalo prvi put i bio je to njihov uzvratni posjet, nakon što su dva tjedna prije Nazorovci bili njihovi gosti. “U Somboru smo prvi put, ali nismo prvi put u Vojvodini. Gostovali smo u Temerinu, Šidu, na Zmajevim dječjim igrama u Novom Sadu. Imamo prekrasnu predstavu Nedostajem sama sebi, koju je napisala Đurđa Horvat, prosvjetna radnica iz Temerina, i koja govori o problemu narkomanije. Naše Ministarstvo unutarnjih poslova uzelo je tu predstavu u svoj program borbe protiv

ovisnosti”, kaže Željko Viculin, voditelj Sinjskog pučkog kazališta. Nazorovi dramci potrudili su se da budu dobri domaćini svojim gostima iz Sinja, pa su njihov dolazak u Sombor iskoristili da im pokažu grad i upoznaju ih s poviješću i kulturom. U tome su im pomoć pružili Josip Pekanović, župnik i dekan somborski, Zlatko Žuvela iz Karmelićanske crkve i Milka Ljuboja iz Gradskog muzeja u Somboru.

“Suradujemo već 15 godina, a u Somboru smo četvrti put. Mogu reći da su Somborci češće bili kod nas nego što smo mi bili gosti u Somboru. Svake godine, u drugom mjesecu mi organiziramo Dane hrvatskog pučkog teatra i domaćini smo amaterskim kazalištima izvan granica Republike Hrvatske. Naša dramska skupina ima desetak aktivnih članova, godišnje radimo jednu predstavu i obično je premijerno izvodimo na našem festival”, kaže **Natalija Lacina**, voditeljica Pučke scene amaterskog kazališta Hrvatske čitaonice Hercegovac. Ono što je nakon ovih susreta sigurno jest novo gostovanje u Hercegovcu i nastavak suradnje sa Sinjanima. A ako je po tome suditi i naredna godina bit će za Nazorove glumce u znaku brojnih gostovanja u Hrvatskoj.

Zlata Vasiljević

DRAMSKA SEKCIJA GOSTOVALA U SINJU

MATORA DICA NA VEČERI KOMEDIJE

Dramska sekcija sudjelovala je na 4. Susretu gradova prijatelja u Sinju. Somborci su predstavu *Matora dica* izveli u okviru večeri komedije na kojoj je sudjelovao i Teatar 303 iz Kotora.

Gostovanje u Sinju uslijedilo je na poziv domaćina Sinjskog pučkog kazališta, a *Matora dica* odlično su se uklopila u večer komedije. Bez obzira na kilometre koji dijele Sinj i Sombor i troškove ovog gostovanja u dramskoj sekciji nije bilo dvojbe glede poziva iz Sinja. Dobili su i potporu društva koje im je osiguralo troškove puta, pa je na glumcima bio zadatak samo se što bolje predstaviti pred sinjskom publikom. Sve uvjete osigurali su im i domaćini koji su prijatelje iz Nazora ugostili na dva dana.

GLUMCI MOST SURADNJE

Do gostovanja u Sinju Nazorovi glumci na desetak gostovanja uigrali su predstavu, uspjeli su prevladati i odsustvo jednog glumca zbog bolesti, pa su na pozornicu pred zahtjevnu publiku, koja je navikla na dobre predstave, izašli opušteni i rasterećeni, riješeni da nasmiju gledatelje. Ako je suditi po reakciji gledatelja u tome su i uspjeli jer su gledatelji predstavu pratila smijehom, a naklon glumaca na kraju nagradili velikim pljeskom. A pljesak su zaslužili Klara Oberman, Jolika Raič, Zvonimir Lukač, Sofija Vuković, Tatjana Bošnjak, Dragana Gaćeša, Miloš Gaćeša, Josip Oberman i Estera Vamošer.

„Naše kazališne Susrete gradova prijatelja organiziramo četvrtu godinu i moja želja je bila da nam ove godine gostuje neka hrvatska udruga

iz Vojvodine. Tako smo se povezali s HKUD-om „Vladimir Nazor“ i uz goste iz Crne Gore mislim da smo uspjeli napraviti jednu lijepu večer, nasmijati gledatelje s dvije posve različite, ali izvanredne predstave. Vidjeli ste, i sami su gledatelji uživali i meni je sada jedina želja da se ta naša suradnja i nastavi. I ne samo da se nastavi već i proširi kroz druge vidove suradnje. Zašto ne povezati folklorne skupine, jer prostora za suradnju ima“, kazao je Željko Viculin, ravnatelj Sinjskog pučkog Kazališta.

SINJSKE ZNAMENITOSTI

Drugi dio posjeta Sinju domaćini su iskoristili da gostima iz Sombora u najboljem svjetlu pokažu svoj grad. Odabrali su Muzej sinjske alke, muzej u Franjevačkom samostanu i crkvu Čudotvorne Sinjske gospe. Središnje mjesto, kako u crkvi, tako i, prema riječima Sinjana, u njihovim srcima ima slika Čudotvorne Gospe Sinjske, rad nepoznatog autora, koju su u XV. ili XVI. stoljeću, iz Rame, potjerani turskom najezdom, donijeli u Cetinsku krajinu. Legenda kaže i da je njenim čudotvornim utjecajem Sinj 1715. zauvijek oslobođen turske vlasti. U znak zahvalnosti, Sinjani su sliku 1716. okrunili zlatnom krunom. Danas je slika u srebrnom okviru, s reljefom sinjske tvrđave na poleđini urešena zavjetnim darovima vjernika.

U muzejskoj postavci Muzeja sinjske alke mogla su se vidjeti originalna oružja s mjesta Sinjske bitke, kao i oprema i odore, a posebna atrakcija je prikaz alkarske povorke u prirodnoj veličini. Još mnogo toga prikazano je na način koji se više ne može često vidjeti u klasičnim muzejima.

Muzej u Franjevačkom samostanu ima jednu od najstarijih i najvrjednijih arheoloških zbirki u Hrvatskoj. Ne zbog sustavnih arheoloških istraživanja, već zahvaljujući fratrima koji su u Cetinskoj krajini sakupljali materijalne tragove prošlosti. Glava Heraklova kipa, kip Dijane, glava božice s dijademom, dio kipa rimskog cara, samo su dio ove jedinstvene postavke.

To je samo dio onoga što su zahvaljujući svojim domaćinima Nazorovi glumci vidjeli i doživjeli u Sinju, a posjet svojim prijateljima Sinjani su uzvratili već za dva tjedna.

Zlata Vasiljević

FESTIVALSKJE NAGRADE

Dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« sudjelovala je s komedijom Matora dica, autora Marjana Kiša, na Festivalu tradicionalnih kazališnih formi Vojvodine FETRA 2019. godine u Jaši Tomiću. Na taj festival Nazorovci su se plasirali nakon uspješnog sudjelovanja na općinskoj i zonskoj smotri amaterskih dramskih društava. U Sombor su se vratili s nagradama. Jolika Raič dobila je pohvalu za ulogu Matilde, a Klara Oberman, kao strina Julka, proglašena je glumicom večeri.

GOSTOVANJE U SLAVONSKOM BRODU

Dramska sekcija HKUD-a "Vladimir Nazor" gostovala je na 12. Festivalu amaterskih kazališta u Slavonskom Brodu. Zvonimiru Lukaču na tom festivalu uručena je nagrada za poseban doprinos kazališnom amaterizmu. Klara Oberman (strina Julka) i Dragana Gaćeša (tetak Paja) bile su u nominaciji za najbolju sporednu žensku i mušku ulogu. Predstava Matora dica bila je u nominaciji za najbolju scenografiju i kostimografiju.

Zlata Vasiljević

MLADI GLUMCI POČELI S PROBAMA

U sklopu akcija koje poduzima Dom da uključi mlade u rad sekcija, formirana je grupa od 11 mladih, koji su počeli pripremati prvu predstavu. Priprema se „Izbiračica“, a probe su počele 22. listopada. Skupinu smo formirali uglavnom od djece iz OŠ „Ivo Lola Ribar“ i to kao nastavak započete suradnje između našeg društva i škole. Glumce pripremaju profesorice Anđelina Topić i Jasmina Šestak, uz asistenciju i pomoć prof. Tatjane Ogrizović i Svetlane Cule iz škole „Ivo Lola Ribar“.

Probe se održavaju svakog utorka od 19:30 do 20:30. Nakon tri probe glumci će obaviti prvu probu „na daskama“ i to u našoj velikoj sali.

Prvi nastup planiramo za godišnji koncert povodom proslave 83 godine društva.

Akciju uključivanja mladih u rad naših sekcija nastavljamo prezentacijom aktivnosti društva u dvijema osnovnim školama i to podjelom letaka učenicima a zatim prezentacijom sekcija roditeljima i učenicima koji su iskazali interes za neku od sekcija

ili za pohađanje nastave Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i baštine.

Informacije o izučavanju ovog predmeta, i beneficijama koje ono donosi kao i informacije o uključivanju u rad drugih sekcija možete dobiti od tajništva društva na telefon 025 / 416 019, od ponedjeljka do petka u vremenu od 17 do 20 sati, te na linku:

<https://hmv.org.rs/obrazovanje/izvannastavne-aktivnosti/>

Zlata Vasiljević

III. FESTIVAL AMATERSKOG FOLKLORA I STVARALAŠTVA

19. 10. 2019. godine naše društvo „Vladimir Nazor“ bilo organizatorom i domaćinom III. Festivala amaterskog folklora i stvaralaštva. Želja je bila okupiti društva koja njeguju kulturu svoga naroda.

Festival je otvorio predsjednik Društva Mata Matarić, te pozdravio sudionike i publiku. Prvi su na scenu izašli domaćini i to pjevačka sekcija, zatim je nastupio HKUD „Kolo“ iz Subotice čija je folklorna sekcija izvela igre iz Srijema. Potom je nastupala muška pjevačka grupa „Bor virag“ iz KUD-a „Jožef Atila“ iz Svilojeva. SKUD „Đurđevak“ iz Kljajićeva izvelo je igre iz Ibarskog Kolašina, za njima su se predstavili gosti

iz Republike Mađarske „Omladinska plesna grupa Gara“ iz Gare izvela je svitu bunjevačkih plesova uz pratnju tamburaškog orkestra „Bačka“ iz Gare. Pjevačka sekcija HKUD-a „Vladimir Nazor“ izašla je pred publiku još jednom kako bi ju pozdravila pjesmom, a pred kraj programa još jednom je nastupao i HKUD „Kolo“ iz Subotice sletom bunjevačkih igara i plesova i bunjevačkim momačkom kolom.

Na kraju programa Vesna Čuvardić, pročelnica pjevačke sekcije HKUD-a „Vladimir Nazor“ uručila je zahvalnice sudionicima, uz želju da se ovakva večer ponovi i preraste u redoviti susret.

Bojana Jozić

DJEČJA FOLKLORNA GRUPA

U ožujku, ove godine, započela je s radom dječja folklorna grupa, skromna što se tiče broja djece, ali uporna u svom naumu da opstane.

Za ovo kratko vrijeme imali smo poneko najavljuvanje. Išli smo u Lemeš na dužionicu, kao gosti, jer nama dolaze djeca iz Lemeša na probe. Tu je bila i naša dužionica na kojoj smo bili aktivni sudionici.

Prošetali glavnom ulicom u društvu pjevačke sekcije našeg društva, a povod je

bio III. multikulturalni festival pod nazivom Multikulti 2019. Djeca su se družila i stjecala nova iskustva.

Nadamo se da smo ovim pojavljivanjima bar malo doprinijeli želji da nam se još djece priključi. Očekujemo sve zainteresirane, starije od 7 godina, ponedjeljkom od 19 sati u prostorijama društva. Vidimo se!

*Kristina Pekanović,
koreografinja*

PJEVAČI NA POKRAJINSKOJ SMOTRI

Nakon uspješnog nastupa na Opštinskoj i Zonskoj smotri, pjevačka grupa našega društva plasirala se i na Pokrajinsku smotru koja je, pod nazivom „Panonski vašar“, održana u Vrbasu.

Tijekom tri dana, koliko je trajao 41. Festival folklornih tradicija Vojvodine, u sportskoj dvorani u Vrbasu nastupila su mnogobrojna kulturno umjetnička društva. Plesalo se, sviralo i pjevalo najbolje što je moglo. Naša se pjevačka skupina predstavila bunjevačkom izvornom pjesmom „Sa planine vitar duva“. Nastup i izvedba su od strane žirija ocijenjeni vrlo dobro a za sudjelovanje pjevača naše je društvo dobilo priznanje za očuvanje izvorne tradicionalne prakse.

Zadovoljni što su se i ove godine plasirali na Pokrajinsku smotru pjevači se već pripremaju za narednu sezonu.

Vesna Čuvarđić

PJEVAČI NA 700. OBLJETNICI U BEREGU

Naši su se pjevači sa zadovoljstvom odazvali pozivu HKPD-a „S. S. Kranjčević“ iz Brega te su 28. srpnja, 2019. sudjelovali na manifestaciji „Mikini dani“ i na obilježavanju 700. obljetnice Bačkog Brega. Sudionici i gosti ove tradicionalne bereške manifestacije bili su i na svetoj misi nakon koje su se, unatoč iznenadnom pljusku koji je sve iznenadio, u svečanom defileu kroz selo uputili ka otvorenoj pozornici gdje se održao bogat kulturno umjetnički program. Nakon zvaničnog dijela programa slijedila zajednička večera i druženje uz tamburaše te se pjevalo i plesalo do kasnih sati.

Vesna Čuvarđić

15. TROJNI SUSRETI

Na Kanalskoj obali u Bezdanu, 27. srpnja, 2019. održani su XV. Trojni susreti na kojima je uz sudionike iz Mađarske, Hrvatske i Srbije sudjelovala i naša pjevačka grupa. Budući da je organizator prepustio sudionicima slobodan izbor repertoara na pozornici su se smjenjivali tradicionalni i suvremeni plesovi i pjesme. Mi smo se predstavili s nekoliko izvornih i narodnih pjesama.

Naše Društvo sudjeluje na Trojnim susretima otkako su prvi put bili organizirani te smo i ove godine, sa zadovoljstvom, prihvatili poziv organizatora kojemu se zahvaljujemo na srdačnom dočeku i ugodnom boravku u Bezdanu.

Vesna Čuvarđić

PREPREKOVA JESEN 2019.

U organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničko-prosvjetnog društva „Stanislav Preprek“ iz Novog Sada, u subotu, 19. listopada 2019. godine, u dvorani Kulturnog centra Novog Sada, predstavljena je četvrta zbirka najboljih kratkih priča sudionika natječaja.

Književnu večer otvorio je predsjednik HKUPD-a „Stanislav Preprek“, Krešimir Tkalac, pozdravljajući sudionike manifestacije a povjerenstvo koje je izabralo priče za ovogodišnji zbornik činili su: vlč. Marko Kljajić, voditeljica književnog kluba Ana Marija Kaluđerović te književna kritičarka dr. Dragana Todoreskov.

Treću nagradu dobio je Stjepan Crnić iz Zagreba za priču „Smreka“, drugu nagradu dobio

je Ivo Mijatović iz Gradišta kod Županje za priču „Skloni se, tata, nije to više za tebe“ a pobjednik je Ivan Gačina iz Zadra s pričom „Breme svijeta“.

U pratećem programu nastupila je ženska pjevačka skupina Prepreka, a specijalni gost večeri bila je operna diva, sopranistica Radoslava Vorgić Žuržovan uz pratnju Strahinje Đokića.

U knjizi je zastupljeno šesnaest autora među kojima su, s ovih prostora, Ruža Silađev iz Sonte s pričom „Obećanje“, Kata Kovač s pričom „Moj djed i baka“ te Antun Kovač s pričom „Ponovni susret“.

Puna dva sata, puna sala Kulturnog centra provela je jednu divnu i zanimljivu večer.

Antun Kovač

PUSTI SNOVI

*Eh, da mi je još jedared pileći
na livadi, ispod starog' ora
u debelom ladu, na pokrovcu,
di je kadgod drimo i moj dida.*

*Znam da bi mi u san prvo došle:
mirisne kruške, ječmenke dozrile.
Pod listvama di se sestra penje
savijene grane trišnje rane.*

*Zuje pčele, ptičice cvrkuću
ispriđ kuće u bašči šarenoj,
mirisom se i bojom stopile
noćne frajle, fajgla i šeboja.*

*A po travi bosi nogu mama
tiho gazi, u jednoj ruki nosi
gibanice s makom, s orasima,
a u drugoj čašu vode ladne.*

*Al' me šarov (ubila ga bola)
iz sna trže, režeć na mačora
što sa panja vreba golubicu
di se kupa u lokvi kraj bunara.*

*Rasuše se moji lipi snovi
(da sam barem imala kandžiju)
da u bisu išibam Šarova
što mi kvvari sliku najmiliju.*

*Badava bi oči zatvorila
pokušala snove nastaviti,
kad te slike više nigdi nema,
a snovi se neće ponoviti.*

Katarina Firanj

MONOŠTORAČKA MONOŠTORSKA RAKIJA DUDARA

*Monoštor, selo ušorito široki sokaka.
U tom nikom viku, dudu po cilom selu.
Kad vitar zaduva, zabili se i zaplavi
svaka guba, šamcevi, i prikrije prav litnji.*

*Skuplja se ta slatkoća dudu
u burad drvenu pa zabazdi buza.
U kišovitoj maglovitoj ladnoj jeseni
peče se monoštorska dudara.
Ta vatrena bistrina od 24 grada.
Meris širi po cilom Monoštoru;
od kurtale, sokačića, podole,
gložana do naselja.*

*Pijanci pit rakiju zdravo volju.
Sama jim se nudi u bircuzu,
na svakom čošku.
A imu ju u svakoj kući
u svojmu dvoru.*

*Najslabije pijance dudara,
po šamceva valja.
Pijanci dobre čudi,
pivu i mlogo se smiju.
Pijanci rdave čudi sačuvaj Bože
u obiteljima veliki gri pravu.*

*Zdravo j' bilo teško i rdavo
to dudovsko vrime zbog dudare rakije.
Patile su gladne, žedne, bose familije.*

*No ne mož ne pofaljit ni zaboravit
triznu čeljad tog vrimena.
Fala Bogu bilo je i taki familija.*

Kata Kovač

'NAKO SA SALAŠA U DOM(U)

U subotu, 9. studenog 2019. godine, u maloj dvorani našega društva, održana je promocija knjige Ivana Tumbasa, „Nako sa salaša“. Nazočne je pozdravio predsjednik Mata Matarić i zatim predstavio autora knjige i njegove suradnike.

O knjizi i što ga je motiviralo da je napiše, govorio je sam autor te je iz iste pročitano nekoliko pripovjedaka. Zanimljivost ove knjige jest ta što je pisana ikavicom koja se još uvijek može čuti na ovim prostorima, iako sve manje. O toj temi se publici obratio gospodin Ljudevit Ljamić.

Duhovite priče iz svakodnevnog svakako će doprinijeti očuvanju identiteta

bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima a svoj doprinos u tom smjeru dala je i naša pjevačka skupina otpjevavši nekoliko pjesama na našoj ikavici.

Vesna Čvardić

II. SAJAM ZA PENZIONERA

II. Sajam za penzionere održan je u petak, 20. rujna u sportskom centru "SOKO" u Somboru. Ove godine i HKUD „Vladimir Nazor“ sudjelovao je na ovom sajmu. Sajam podržava Gradska uprava a prateći partner je Opća bolnica „Radivoj Simonović“. Predstavili su se mnogi izlagači iz Hrvatske, Mađarske i Srbije.

Naše društvo predstavili smo izlaganjem radova naših sekcija: rukotvorinama s grnčarske radionice, slikama s likovne kolonije „Colorit“, fotografijama i priznanjima s raznih smotri i natjecanja, a od naših izdanja izložili smo list Miroljub i knjigu „Moj Nenadić“. Naš štand izazvao je veliko zanimanje posjetitelja i samih sudionika programa.

Sklopljena su nova i prijateljstva s udrugama iz inozemstva, pa se nadamo i skorom susretu s njima

Alojzije Firanj

GOSTI IZ ZAGREBA

Hrvatsko katoličko sveučilište iz Zagreba, organiziralo je znanstveni stručni skup na temu Etnokulturni identitet Hrvata u Vojvodini: povijesni i suvremeni procesi. Prvi dio skupa održan je u Zagrebu, a drugi dio u Subotici. 12. 10. 2019. Posjet članova skupa našem domu, inicirao je naš Somborac, doc. dr. sc. Mario Bara, a gosti su bili sudionici

skupa, rektor Sveučilišta prof. dr. sc. Željko Tanjić, te mnogi profesori i studenti.

Upoznali smo goste s poviješću naše udruge, zgrade u kojoj djeluje 11 sekcija, i planovima za budućnost.

Hvala Mariju i hvala gostima, bila nam je čast primiti Vas.

Vesna Čuvarđić

ŠOKCI I BAŠTINA

Zajednička manifestacija sviju udruga Hrvata Šokaca, „Šokci i baština“ održana je u subotu, 12. listopada, u Monoštoru. Jednom u godini okupe se Šokci iz Podunavlja na zajedničkoj manifestaciji koja se svaki put organizira u drugom mjestu. Ove godine održala se po sedmi put a domaćin je bio Monoštor. Članovi udruge iz Monoštora, Sonte, Bača, Berega, Sombora, Vajske i Šida, i stari i mladi, u bogatom su programu prikazali neki dio svoje lokalne tradicijske baštine (običaji,

glazba, nošnja...). Slavlje su uvećali dužnosnici iz HNV-a, ZKVH-a i hrvatske diplomacije.

„Ovogodišnja manifestacija Šokci i baština po nečemu je drugačija, jer u okviru ove manifestacije predstavljamo monografiju o Šokcima. Upravo sadržaj ove monografije biće predstavljen tijekom programa. Svaka od udruge pokazat će ono što su sačuvali. Neki su običaji sačuvani, neki oživljeni. Tako pokazujemo koliko smo živi, koliko smo spremni za opstanak na ovim prostorima. Naši su Šokci narod koji

njeguje tradiciju, a naša profesorica Černelić je stožerni stup u istraživanju tradicijske baštine, kulture migracija i ona će ukazati na važnost zapisivanja svega onoga što naš narod živi“, kazala je menadžerica za kulturu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković.

Na značaj zapisivanja ukazala je i profesorica Černelić ističući značaj uključivanja ljudi iz šokačkih mjesta u istraživački rad i trajno bilježenje baštine. Ona je u tom smislu istakla Anitu Đipanov-Marijanović i Sonju Periškić-

Pejak iz Monoštora. Veliko hvala profesorici Černelić rečeno je specifičnim i originalnim darom-figurom anđela koju su osmislile i izradile članice KUD-a Hrvata Bodrog iz Monoštora.

„Svi smo mi slični, slični su nam običaji, štujemo iste svece, ali se razlikujemo u nekim finesama u govoru, nošnji. Sonta, Bereg i Santovo su najbližiji. Rekao bih još nas ima i još imamo što pokazati.“ rekao je predsjednik Bodroga Željko Šeremešić.

Priradio: Alojzije Firanj

„NAZOR“ INICIJATOR SUDJELOVANJA U PROJEKTU MEĐUNARODNE SURADNJE

Predstavljane knjige Moj Nenadić i postavljanje izložbe u prostorima zgrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 23. travnja ove godine, bio je povod da se kroz brojne susrete i nova poznanstva dogovori nekoliko važnih suradnji naše udruge i Grada Sombora s partnerima iz Republike Hrvatske.

Osnovna škola Sesvete aplicirala je i dobila sredstva po Javnom pozivu za dodjelu sredstava osnovnim i srednjim školama u sklopu provođenja međunarodne suradnje škola u školskoj godini 2019/2020. kojeg je raspisalo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Sesvete su gradska četvrt grada Zagreba s 80.000 stanovnika.

Projektom programom obuhvaćeni su HKUD „Vladimir Nazor“, OŠ „Ivo Lola Ribar“

iz Sombora, Humanitarna udruga Nijemaca „Gerhard“ te OŠ „Petefi Šandor“ iz Doroslava, uz podršku Grada Zagreba i Grada Sombora.

Glavni je cilj ovog projekta razvijanje međuučeničkih odnosa unutar i izvan granica Hrvatske, razvijanje multikulturalne suradnje između Hrvata u Vojvodini i Hrvata u Hrvatskoj, Srba te nacionalnih manjina: Mađara, Nijemaca, Čeha; produbljivanje svijesti o tome kako su kultura, jednakost i različitost, demokratičnost i integracija vrlo važni u održavanju prijateljskih odnosa te suradnje naroda.

Sadržaji koji se koriste pri provedbi projekta su:

1. Izložbe umjetničkih radova učenika.
2. Dramsko-scenski program (igrokaz, recitacija, monolog).

3. Glazbeni program (vokalno-instrumentalni i plesni).
4. Sportski susret škola.
5. Druženje učenika i učitelja na zajedničkoj nastavi u prirodi u Novom Vinodolskom, u zgradi Crvenog križa.
6. Posjet Hrvatskom narodnom kazalištu i Muzeju Prigorja, posjet u sklopu projekta Zagrebu i Somboru.
7. Panoramski razgled Zagreba i posjet ZOO vrtu.
8. Uzvratni boravak učenika OŠ „Sesvete“ u kampu Crvenog križa u Monoštoru.

26. i 27. rujna 2019 god. realiziran je posjet Somboru, ravnateljice OŠ „Sesvete“, Katice Sesjak, učiteljice hrvatskog jezika Alise Galir i učiteljice njemačkog jezika Mare Pekez. Tom prigodom gošće su razgovarale s ravnateljem škole „Ivo Lola Ribar“ Zoranom Borakom kao i sekretarom škole. U prostorijama doma održan je susret gošći s ravnateljicom OS „Petöfi Šandor“ iz Doroslova.

Drugog dana posjetile su Udrugu Nijemaca i razgovarale s Gabrijelom Bogišić nakon čega

je uslijedio prijam kod gradonačelnice Grada Sombora, kojem su nazočili član Gradskog vijeća zadužen za kulturu Nemanja Sarač, direktor OŠ „Ivo Lola Ribar“, te predsjednik naše udruge Mata Matarić i koordinator svih aktivnosti Marija F. Matarić.

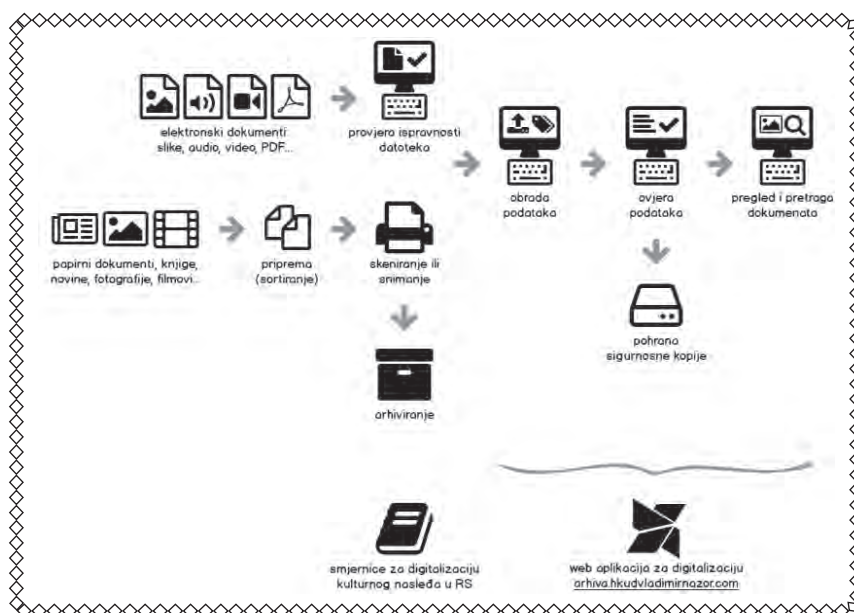
Na ovom sastanku, a kao rezultat svih prethodnik razgovora, dogovorena je prva aktivnost - sudjelovanje svih partnera u projektu na proslavi 150. obljetnice škole u Sesvetama. Sesvete su gradska četvrt grada Zagreba s 80.000 stanovnika. Od 5. do 8. prosinca 2019. god. predstavnici svakog partnera u projektu sudjelovat će u zajedničkom programu s učenicima škole domaćina, a pratnja će im biti ravnatelji škola i predsjednici udruga te predstavnici Grada Sombora. Tijekom boravka u Zagrebu predviđeno je i potpisivanje Povelje o suradnji.

Vrijeme posjete poklapa se s manifestacijom „Advent u Zagrebu“ što će dodatno obogatiti put. Ovaj višednevni posjet financijski će podržati lokalne zajednice grada Zagreba i Sombora.

Marija F. Matarić

UKRATKO O DIGITALIZACIJI ARHIVE „NAZORA“

Osnovni je motiv za započinjanje procesa digitalizacije arhive „Nazora“, prije svega, želja za trajnim očuvanjem preko 80 godina stare građe, od neminovnog propadanja (i nesretnog slučaja), za buduće generacije. Ne manje važna je i potreba da se postojeća dokumentacija pregleda, sortira i na neki način vrednuje. Konačno, postavljanjem cjelokupne arhive, ili njenog najzanimljivijeg dijela, na Internet u velikoj mjeri će se povećati dostupnost građe. Zainteresirani pojedinci, bili oni potomci osnivača i drugih članova koji bi htjeli saznati nešto o više o svojim bližnjima, ili znanstvenici koji imaju za cilj proučiti povijest udruge ili život Hrvata na ovim prostorima, neće morati dolaziti u Sombor, u Hrvatski dom, i rovariti po nepreglednim gomilama materijala. Oni će moći vrlo lako, iz udobnosti svoga doma, pretražiti ono što ih zanima.

Da bi ovo bilo moguće, bilo je potrebno izraditi program – web aplikaciju za digitalizaciju arhivske građe. Njena izrada je povjerena poduzeću „Tacit“ DOO i započela je početkom ljeta pomnim planiranjem, u suradnji s Historijskim arhivom grada Sombora i uz svesrdnu pomoć gđe Maše Vukanović

iz Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka, koja je prepoznala potencijal ovog projekta. Osnovu za planiranje su činile Smjernice za digitalizaciju kulturnog naslijeđa u RS, a glavni zadaci koje aplikacija mora ispuniti su: jednostavan unos podataka i kontrola kvaliteta unosa, preglednost i pretraživost podataka te njihova sigurna pohrana i omogućen izvoz u druge sustave.

Izrada aplikacije je u završnoj fazi i uskoro će, nakon testiranja i dodatne prilagodbe, biti dostupna na web adresi arhiva.hkudvladimirnazor.com, o čemu će šira javnost biti obaviještena putem medija, a aplikacija će biti promovirana na izložbi krajem godine. Nakon toga će biti omogućeno prijavljivanje i organizirana obuka za korisnike.

Važno je napomenuti da je predviđeno da se domena aplikacije ne ograničava samo na građu iz „Nazora“. Planirano je da se digitaliziraju dokumenti iz drugih izvora, institucija kao što su Historijski arhivi Sombora i Subotice, Arhiva Vojvodine, te iz osobnih kolekcija naših članova i sugrađana. Time će projekt, nadamo se, zaživjeti u punoj mjeri i biti vjeran odraz naziva „Nazor – čuvar tradicije somborskih Hrvata“.

Nikola Čvardić

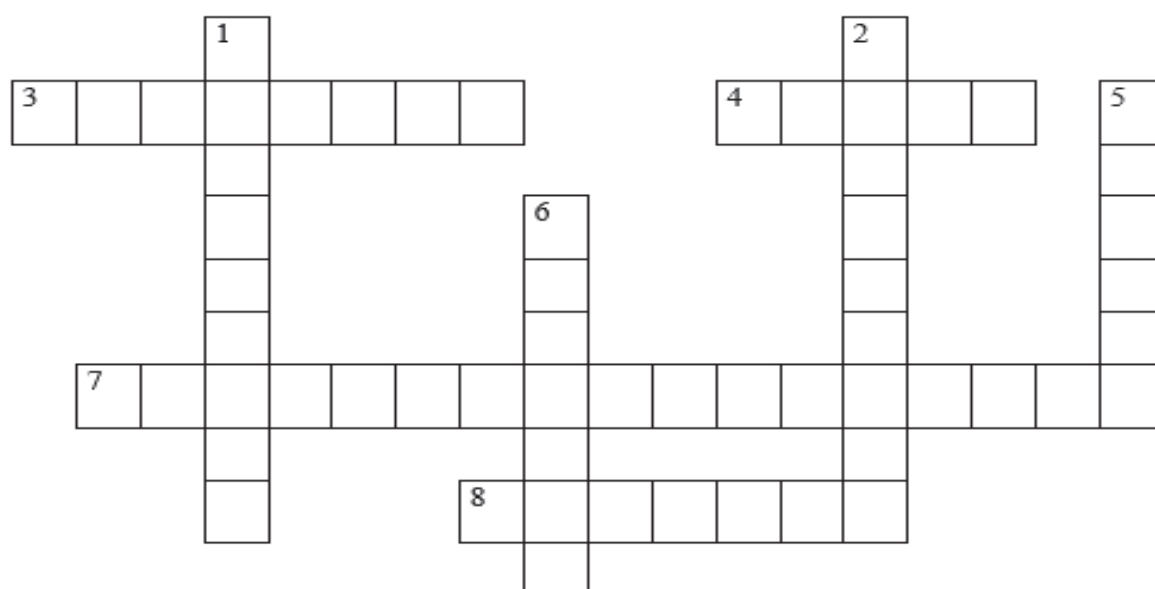
18. LISTOPADA, DAN KRAVATE

18. listopada obilježavamo Dan kravate. Pročitaj tekst, a zatim riješi križaljku i provjeri svoje znanje o nastanku kravate. Oboji crtež, a kravatu ukrasi po vlastitoj želji.

PRIČA O KRAVATI

Kravata je u početku bio naziv za rubac oko vrata po kojemu su hrvatski vojnici bili prepoznatljivi, pa je godine 1667. ustrojena i posebna pukovnija Royal Cravates, nazvana po Hrvatima. Oni su je, kao modni detalj, u 17. stoljeću raširili po Europi. Dok je u Europi bjesnio Tridesetogodišnji rat (1618. – 1648.), u ovu tragediju gurnuti su i hrvatski vojnici koji su, nastupajući pod vodstvom svojih banova, stigli i do Pariza. Zanimljivo je da su Hrvati, kao dio svoje tradicionalne odore, na sebi svojstven način vezali oko vrata slikovite vrpce. Ovaj lijepi hrvatski stil osvojio je probirljive Parižane u vrijeme Louisa XVI. i oni su usvojili novi modni predmet koji se nosio a la Croate (na hrvatski način). Taj izraz je ubrzo postao korijenom nove francuske riječi cravate.

Tako je kravata kao znak kulture i otmjenosti ušla u ondašnju građansku modu i osvojila cijelu Europu, a danas i cijeli civilizirani svijet. Kao i sve velike priče i ovo je zapravo priča o ljubavi. Iz hrvatske pučke tradicije može se saznati i razlog nošenja rupca hrvatskih vojnika. Zaručnice su svojim zaručnicima darivale rubac kao znak uzajamne vjernosti, posebno u presudnim trenucima.

Vodoravno

3. Način na koji se nosi kravata oko vrata
4. Vladar koji je vodio Francuze u Tridesetogodišnjemu ratu
7. Naziv rata zbog kojega su Hrvati došli u Pariz
8. Rubac oko vrata

Okomito

1. Darivale su rubac svojim zaručnicima
2. Royal Cravates je
5. Narod koji su kravatu u 17. stoljeću proširili po Europi
6. Kravata je znak

BOLESTI OVISNOSTI MEĐU MLADIMA

spec. dr master med. Marija Mandić, rođena Matarić

Zloupotreba i uporaba kofeina (kava, energetska pića), nikotina (duhan), alkohola i droga stvara psihičku i fizičku ovisnost korisnika, nekoga prije, a drugoga nešto kasnije. Uzrok porasta kriminala, nasilja i saobraćajnih nesreća među mladima ima uzrok u problemu ovisnosti. Zloupotreba duhana, alkohola i droge nosi rizik po fizičko i duševno zdravlje korisnika, a postoji i veća mogućnost širenja zaraznih bolesti poput hepatitisa B (oboljenje jetre) i infekcije HIV-a.

PUŠENJE

Uporaba duhana i život u duhanskom dimu najvažniji su faktori koji utječu na nastanak raka pluća i bronhija a povećavaju i rizik od nastanka moždanog udara i infarkta što su najčešći uzroci smrti stanovništva u svijetu i kod nas;

ALKOHOLIZAM

Kada se alkohol konzumira svakodnevno u količini većoj od jednog do dva klasična (standardna) pića, tada možemo govoriti o zlouporabi, koja sa sobom donosi različite rizike po zdravlje "uživaoca". Alkoholizam razara ličnost i porodicu; zloupotreba alkohola predstavlja faktor rizika za nastanak raka debelog i završnog crijeva, usne šupljine, jednjaka, grkljana i gornjih dijelova dušnika, pankreasa i naročito želuca i jetre;

DROGA

Cigareta marihuane sadrži više štetnih materija i katrana od obične cigarete i povećava kod korisnika rizik od raka pluća i drugih bolesti dišnih puteva. Osobe koje koriste kokain riskiraju oštećenje osjetljive sluzokože nosa. Ubrizgavanje droge špricom izlaže korisnika različitim zaraznim bolestima (HIV, hepatitis...) Uporaba droga vodi i do mnogih drugih zdravstvenih problema i poremećaja

kao što su neuhranjenost, apatija, menstrualni poremećaj, spontani pobačaji, poremećaj srčanog ritma...

OVISNOST O INTERNETU

Uporaba Interneta postaje dominantna životna aktivnost koja osobu izolira od mnogih drugih društvenih događanja i koja stvara negativne posljedice kako po osobu tako i po njezinu okolinu. Ako se za računalom provodi 4-6 sati dnevno, to se može smatrati ovisnošću, ako nije vezano za posao koji osoba obavlja. Postoje razne podvrste ovisnosti i to: ovisnost o surfanju Internetom, ovisnost o uspostavljanju prijateljskih veza putem Interneta, ovisnost o Internet kockanju, ovisnost o Internetu općenito.

OVISNOST O VIDEO IGRICAMA

Video igre utječu na dio mozga koji je odgovoran za osjećaj sreće putem nagrađivanja tako što se nakon pobjede u igrici luče određeni hormoni koji daju osjećaj zadovoljstva koji želimo ponoviti te se tako rađa ovisnost.

MILIJUN KORISNIKA INTERNETA PATI OD OVISNOSTI O FACEBOOKU - NEMOJ BITI JEDAN OD NJIH

BEĆARCI

*Sad se cure udaju na rate,
tri meseca pa se mami vrate.*

*Od kako sam nikad ukr'o nisam,
al' na sreću večeras počću.*

*Šta će meni mirovina ljudi,
ta radiću dokle imam zubi.*

*Kada dida hitnu pomoć vozi,
pacijentu Bože ti pomози.*

*Nemojte mi ljudi zamiriti,
nemož piti i pametan biti.*

*Setičeš se moja koko stara,
kakovoga si imala bećara.*

Danica Firanj

VICEVI

STO POSTO SIGURAN

„Pametni ljudi su uvijek pomalo sumnjičavi i oprezni, a samo su budale u sve čvrsto uvjerene“ tumači profesor studentima.

„Jesti li sigurni, profesore, da je baš tako?“ upita jedan od studenata.

Profesor odgovori: „Apsolutno!“

ŽURBA

„Konobar, ja sam naručio dva odreska, a vi ste mi doneli samo jedan.“

„Oprostite, imam puno posla pa sam ga u žurbi zaboravio prerezati.“

SVE IMA SVOJE RAZLOGE

„Konobar, bilo bi mi puno draže kad biste maknuli prste s odreska koji mi nosite. To je nehigijenski!“

„A bolje to nego da mi opet padne na pod.“

NIJE VAŽNO

Došao Štef malo pripit i vrtić po dijete. Kako ga nikad do tada nije vidjela, teta ga u nedoumici pita: „A koje je dijete vaše?“

„Ma to opće nije važno, gospodična! Dajte mi bilo koje, pa tak i tak vam ga bum sutra vrátil.“

ZARUČNICA

Sin je doveo kući tri djevojke i govori majci:

„Mama, pogodi koja je moja zaručnica?“

„Ova na kraju, s lijeve strane...“

„Kako znaš!?“

„Čim je ušla, počela je da me nervira.“

Mihajlo Mračina

ANEGDOTE

PA.. PA.. JOSO

Nekada su se čuvali svinji na livadi svaki dan, skoro cile godine. Često je to bio poso koji su obavljala dica. Na Grabinoj bari kraj Sombora, bilo je uvik svinjara jer je to bilo dobro misto za pašu, a bilo je i vode i šume da svinji mogu piti i ugazit žeđ ili se skloniti u ladovinu. Tu je uvik bilo živo i veselo, uvik je bilo niki zgoda, jer svinjari su bili puni vragolija. Joso je imo tu u blizini salaš, a imo je govornu manu, govorio je „Pa..pa..i“ nije volio kad mu se ko ruga. Jednoga dana krmača mladog svinjara Zvonka Bogdana tražila je nerasta pa je kroz ogradu našla rupu i ušla kod Jose u avliju. Zvonko sav uplašen počo je da viče na kapiji: „Pa...pa... Joso! Pa..pa...Joso!“ Ostali svinjari su vikali nemoj ga tako zvati on to nevoli, ali on nije slušo nego samo viče: „Pa...pa...Joso! Pa..pa...Joso!“

Ovaj izađe pa će besno: „Otac tvoj i mama su pa...pa...Joso! šta oćeš?“

„Ušla mi krmača u vašu avliju“

„Pa... pa... uđi! Pa... pa... je istiraj!“

KRAVE SU ZASPALE

Na brzinu se snašao. U Nenadiću se mluko otkupljivalo ujutro do pola devet. Proizvođači su uglavnom donosili na vrime ali desi se da neko i zakasni pa se onda izvinjava i pravda Ljubici koja je otkupljivala. Antun je bio stariji momak a nekad je malo više uveče i popio, dešavalo se da zakasni sa mužom. Tako, jedared, zakasni on i oma se poče pravdati: „Ljubice, eto malo kasnim, znaš, zaspale mi krave pa ji nisam mogo na vrime pomuziti“.

Alojzije Firanj

ŠAH

Poslije ljetne pauze šahisti društva su 17. rujna 2019. započeli s novom šahovskom sezonom koja će trajati sedam mjeseci tj. do svibnja sljedeće godine. Plan je u tom vremenu odigrati naše tradicionalne turnire. Tako će se X. Božićni turnir društva odigrati u razdoblju od 7. studenog do 19. prosinca 2019. godine i to četvrtkom od 19 do 21 sat. Na turniru sudjeluje 16 igrača.

Drugi tradicionalni turnir, XXIX. Memorijalni šahovski turnir prof. Franja Matarić (otvoreno prvenstvo) održat će se od siječnja do ožujka 2020. godine. Osim organizacije turnira bit ćemo i domaćini

šahistima iz drugih društava. Također, dobili smo poziv da u veljači budemo gosti u HAŠK „Zrinjski“ u Subotici. To bi nam bio završni susret. Dogovara se i suradnja sa šahistima iz Berega.

Prije deset godina organizirali smo prvi Božićni turnir. Tada smo stolove dobili od drugih udruga, a sudjelovalo je 25 stolnotenisača. Sada imamo svoje stolove i sve uvjete za održavanje ove sportske manifestacije. Međutim, iz godine u godinu, broj se sudionika smanjuje tako da sad

STOLNI TENIS

sudjeluje 14-20 stolnotenisača. Ove godine očekujemo veći broj školske djece i svakako su oni budućnost stolnotenisača u našem društvu. Tradicionalni sudionici su naši salašari iz okoline Sombora kao i sami Somborci. Deseti Božićni stolnoteniski turnir Društva odigrat će se u velikoj sali HKUD-a „Vladimir Nazor“ na tri stola, u prosincu ove godine

LAĐARI SALAŠARI SOMBORSKI

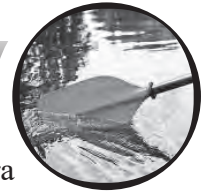
Ove smo godine imali najviše nastupa na različitim manifestacijama u tri države: Hrvatskoj, Mađarskoj i Srbiji. Kažu „Važno je sudjelovati“ ali mi kažemo da je „Važno i pobijediti“. Lađari Salašari somborski osvojili su ove godine više prvih mjesta: u Mađarskoj u gradu Tolni, na manifestaciji „5. prvenstvo Mađarske u Dragon-boat“; u Hrvatskoj na Dunavskoj regati „Vukovar–Ilok“ dugoj 36 km; uvjerljivo prvi bili su i u Srbiji na natjecanju „Dragon-boat“ koje se održalo u Bezdanu.

Nastupili smo i u Beogradu, Zagrebu, Baji ali i na „našem“ Maratonu lađa na Neretvi koji se vesla od Metkovića do Ploča. Na Maratonu lađa na Neretvi nastupili smo deveti put. Na obje utrke vezane za Maraton nismo bili kompletni, uvijek je netko nedostajao, kako na treninzima tako i na samom Maratonu, stoga ni sam rezultat nije bio značajan kao prethodnih godina. Ove

godine ženska ekipa Salašara somborskih sve je iznenadila i postala pravo otkriće na Maratonu lađa. Odlično su odveslale i borile do posljednjeg metra. Da nije bilo pristranosti domaćih sudaca vjerujem da bi lađarice odveslale za 3. mesto. Na prvom su proglašenju dobile 4. mesto ali, uz intervenciju suca, kažnjene su dodatnom minutom te su u zvaničnim rezultatima pete. Očekujemo da proradi ženski inat i da se naše lađarice iduće godine u svom trećem nastupu na Maratonu popnu na postolje. Kao pročelnik sportske sekcije zadovoljan sam nastupima svih lađara i lađarica tijekom 2019. godine. Zahvala za sve ostvareno ide upravo njima.

Također, zahvaljujem upravi društva koja nam još uvijek omogućuje nastupe u zemlji i inozemstvu što sa sobom nosi znatne financijske troškove.

*Pavle Matarić
pročelnik sportske sekcije*

IZVJEŠĆE O SUDJELOVANJU VESLAČA HKUD-A "VLADIMIR NAZOR" NA MARATONU LAĐA NA NERETVI

Na ovogodišnjem 22. maratonu lađa, (nama je to bio deveti po redu), sudjelovala je kompletna ekipa "Salašara somborskih" pojačana pojedinim članovima obitelji. Kada se osvrnemo na ovogodišnje sudjelovanje na maratonu, kako muškom tako i ženskom, svi se slažu da je nevjerojatan dojam ostavila ženska ekipa "Salašara somborskih" svojom 'izvedbom' ovogodišnjeg maratona. Nošene gromoglasnom podrškom, kako svojih timskih kolega tako i cjelokupnog puka neretvanske doline, ženska ekipa je definitivno moralni pobjednik ovogodišnjeg maratona. Samo moralni zato što je nizom nerezonskih odluka glavna sutkinja direktno utjecala na plasman naše posade, koja je kaznom od jednog dodatnog minuta zauzela 'samo' peto mjesto, iako je do posljednjeg zaveslaja vodila borbu za mjesto na postolju! Na samom cilju, tuga se u našoj lađi mogla 'opipati', no, nakon nekog vremena naše su djevojke smogle snage da priznaju poraz i shvate da redovitim treninzima, pod budnim okom muške ekipe na našem kanalu, iduće godine mogu da računati na najvišu stepenicu postolja.

Muška ekipa je startala iz drugog reda s 18. pozicije koju su izborili na brzinskim utrkama u Opuzenu. Podmladena ekipa je u trku ušla sa željom da se, iako bez nekih starih veslača, snagom svojih mišića izbori s čudima Neretve koja se toga dana posebno uskomeša zaveslajima stotinama maratonaca. Tijekom čitave utrke ekipa je bila ravnopravni takmac ostalim ekipama koje vode bitku za sredinu tabele. Nošeni glasnom podrškom naših navijača pokraj same Neretve, koji su nas pratili automobilima kao i pod budnim okom našeg pročelnika, Pavla Matarića, koji nas je pratio sa zapovjednog broda, ekipa je odveslala svoj najbrži maraton do sada i zauzela 19. mjesto na ovogodišnjem maratonu. Na cilju je 'pao' dogovor da pripreme za 23. Maraton lađa na Neretvi počinju odmah sutradan i da je cilj na jubilaranom desetom sudjelovanju završiti trku među prvih deset ekipa.

"Salašari somborski" sudjelovali su i na trojnim susretima u Bezdanu gdje je bilo organizirano "naguravanje" posada u dragon boat čamcima. Po lijepom vremenu na obali Velikog bačkom kanala nastupile su naše dvije mix (4 muška + 2 ženske) ekipe. Ekipa "Salašari somborski 2" se kroz niz eliminacijskih utrka uspjela izboriti za treće mjesto dok je ekipa "Salašari somborski 1" zauzela četvrto mjesto. Ovo je jedna od manifestacija na koju uvijek rado odlazimo na poziv naših prijatelja veslača iz Bezdana i namjera nam je da i dalje odlazimo i, naravno, osvajamo najsajnija odličja!

Tradicionalna veslačka utrka od Vukovara do Iloka, u Hrvatskoj, duljine 36 km, koja se vesla na Dunavu, ove je godine od mnogih veslača označena kao jedna od trka na kojoj se mora sudjelovati i dati sve od sebe. Naime, prethodnih godina je na ovoj utrci uvijek malo nedostajalo za najsajnije odličje te smo ove godine ciljali najvišu stepenicu. Pripreme za ostvarivanje ovog zacrtanog cilja vodile su se kako na kanalu tako i u radionici našeg veslača Ivica Pekanovića koji je uvidio problem s cikljom koju smo vozili i uspješno ga uklonio. U svojoj je radionici napravio odličan sistem za upravljanje dunavskom cikljom što nam je puno pomoglo u samoj utrci. Ekipu je činilo sedam veslača od kojih njih šestoro vesla a jedan upravlja čamcem. Od samog starta ekipa "Salašari somborski" je jasno stavila do znanja da je došla ovu utрку pobijediti i odmah se pozicionirala na vodeće mjesto. Preostale ekipe su priključak za nama držale prvih nekoliko kilometara a kasnije se ta prednost stalno uvećavala da bi na kraju trke, u Iloku, iznosila više od kilometra. Na cilju smo dočekani kako i priliči šampionima a zabava koju su organizatori priredili na obali Dunava, uz zvuke tamburaša oteгла se do duboko u noć. Ovogodišnja ekipa imala je podršku s obale od našeg pročelnika kao i od našeg "majstora za dobro raspoloženje" Miše Mračine!

Gašpar Matarić

LADARI U BEZDANU

LADARI U VUKOVARU